

регіональному (місцевому) рівні в епоху інновацій та діджиталізації зокрема. Адже суто в інструментальному плані ІСТ відкривають якісно нові можливості для організації взаємодії влади та суспільства саме на демократичних засадах.

В якості підсумку зазначимо, що адекватно відреагувати на спричинені інноваціями зміни, кожна державо може в тісній взаємодії з іншими країнами, причому зміст та формат такої взаємодії також змінюється.

Список літератури

1. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо скасування оподаткування доходів, отриманих нерезидентами у вигляді виплати за виробництво та/або розповсюдження реклами, та удосконалення порядку оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання нерезидентами електронних послуг фізичним особам.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1525-20#Text>

Горбачук В.М.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
д.ф.-м.н., с.н.с., завідувач відділу інтелектуальних ІТ

Сулейманов С.- Б.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
магістр, м.н.с. відділу інтелектуальних ІТ

Батіг Л.О.

Інститут кібернетики імені В.М.Глушкова НАН України,
магістр, аспірант

ПОШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БІРЖИ NASDAQ НА ПОСТ-РАДЯНСЬКИЙ ПРОСТІР

Відновлення глобального фінансового ринку після остаточного припинення дії Бреттон-Вудської системи (яку встановили 44 союзники у 1944 р. під час Другої світової війни) у 1973 р. (коли ціна нафти зросла на порядок протягом тижня внаслідок війни на Близькому Сході [1, с. 12]) нагадує формування першого світового фінансового ринку протягом періоду між війною Франції та Німеччини у 1870–1871 рр. і початком Першої світової війни у 1914 р. На зміну цій системі прийшли організовані фондові біржі, які знаходили різноманітні стратегії для успішних бізнес-моделей. Незважаючи на безпрецедентність масштабів і сфер торговельної діяльності сьогоdnішніх фондових бірж, біржі продовжать оприлюднювати свої цінові котирування, водночас працюючи з традиційними комерційними банками, які укладають приватні домовленості конфіденційно для своїх клієнтів. Вирішення цього неявного конфлікту мотивів учасників ринку залишається викликом для сучасних фінансових систем.

Подібні конфлікти загострюються в умовах асиметрії інформації на пост-радянському просторі, особливо інформації про структуру власності та відповідних інтересів у ході інформаційних або гібридних війн. Наприклад, маловідомим є факт, що власником банку «Львів» (входить у топ-50 банків України за активами) з 2006 р. є міжнародний grosмейстер Маргейр Петурссон, який народився у 1960 р. і вивчав право в Ісландському університеті (заснованому у 1911 р.) у 1979–1984 рр. Також маловивченим є те, яким чином біржі Вірменії, Естонії, Латвії, Литви (з ВВП на душу населення 4125, 26470, 19824, 22245 дол. відповідно, за даними МВФ на 2021 р., позаяк для України цей показник становив 3984 дол. і мав 133-тє місце серед 213 країн світу) увійшли до глобальної фінансово-інвестиційної групи Nasdaq, другої у світі за лістингом. Компанії України працюють через Варшавську фондову біржу [2].

У 1993 р. засновані Вільнюська фондова біржа, зараз відома як Nasdaq Vilnius, і Ризька фондова біржа, зараз відома як Nasdaq Riga – єдина фондова біржа, працююча в Латвії. У 1994 р. засновано Естонський центральний депозитарій (ЕЦД) (цінних паперів (ЦП)) для розвитку

вторинного ринку на основі електронної торгової системи. У 1995 р. 10 комерційних банків, 9 брокерських компаній, Центробанк, Міністерство фінансів, Компенсаційний фонд Естонії заснували Талліннську фондову біржу, зараз відому як Nasdaq Tallinn AS – єдиний регульований вторинний ринок цінних паперів в Естонії. У 1996 р. Копенгагенська фондова біржа (заснована у 1625 р.) була реорганізована в акціонерне товариство, зараз відоме як Nasdaq Copenhagen. У 1997 р. ця біржа та Стокгольмська фондова біржа (заснована у 1863 р. і зараз відома як Nasdaq Stockholm) розпочали офіційне співробітництво через альянс Нордичних бірж (Nordic Exchanges, NOREX) з метою створення спільного Нордичного ринку ЦП.

На початку 1998 р. ці біржі заснували спільну компанію Nordic Exchanges A/S для поширення NOREX. У 1998 р., під час світової фінансово-економічної кризи і дефолту Російської Федерації, Стокгольмську фондову біржу разом з цією компанією поглинула ф'ючерсна біржа OptionsMäklarna (OM AB), яку у 1984 р. заснував Олоф Стенхаммар (народився у 1941 р., отримав науковий ступінь магістра політології Лундського університету (заснованого у 1666 р.)) для запровадження торгівлі стандартизованими опціонними контрактами у Швеції. У 1999 р. NOREX офіційно запросив Вільнюську, Ризьку, Талліннську фондові біржі розпочати переговори про потенційне злиття, які припинилися у 2001 р.

У 2000 р. Талліннська фондова біржа та ЕЦД створили групу під єдиним стратегічним управлінням, яку у 2001 р. придбала Гельсінкська фондова біржа (Helsinki Stock Exchange, HEX; заснована у 1912 р. у складі Російської імперії).

У 2001 р. OM (AB) намагалася придбати Лондонську фондову біржу (започатковану у 1571 р.). Після доткомівської бульбашки OM разом з інвестиційним банком Morgan Stanley Dean Witter (заснованим у 1935 р.) намагалася запустити віртуальну Європейську фондову біржу Jiway, але після атаки терористів 11 вересня 2001 р. на Центр світової торгівлі, де цей банк займав 12 поверхів, проект Jiway було перезапущено у 2003 р. у Люксембурзі.

У 2003 р. HEX об'єдналася з OM у спільну компанію OM HEX, перейменовану на OMX у 2004 р. У 2005 р. OMX придбала Копенгагенську фондову біржу за 164 млн. євро, у 2006 р. – фондову біржу Ісландії (засновану у 1985 р.) за 250 млн. шведських крон і 10% акцій власника фондової біржі Осло (заснованої у 1819 р.), у 2007 р. – Вірменську фондову біржу (започатковану у 1997 р.), єдину фондову біржу, працюючу у Вірменії, і Центральний депозитарій Вірменії (заснований у 1996 р.).

У 2005 р. OMX організувала альтернативну біржу First North для невеликих компаній у Данії. Ця біржа поширилася у 2006 р. на Швецію, у 2007 р. – на Ісландію та Фінляндію. У 2006 р. OMX запустила віртуальну Нордичну біржу після злиття окремих лістингів зазначених держав. У 2007 р., коли відбувалася іпотечна криза у США, NASDAQ погодилася купити OMX за 3,7 млрд. дол., але заснована у 2007 р. фондова біржа Об'єднаних арабських еміратів (Borse Dubai) запропонувала 4 млрд. дол. і придбала 97,2% випущених акцій OMX. Ця біржа зняла свою пропозицію в обмін на 20% акцій та 5% голосів у NASDAQ, а також 28% акцій NASDAQ на Лондонській фондовій біржі. З 2008 р. NASDAQ перейменована в NASDAQ OMX Group, а з 2014 р. – у Nasdaq.

Для громадян України важливою є конкурентоспроможна й ефективна інтеграція не лише у світові ринки праці, але й світові організації інших суспільно-виробничих факторів, які стосуються здійснення державних функцій.

Список літератури

1. Горбачук В.М. Методи індустріальної організації. Кейси та вправи. Економіка та організація виробництва. Економічна кібернетика. Економіка підприємства. Київ: А.С.К., 2010. 224 с.
2. Горбачук В.М., Бенедисюк Д.І., Знахуренко О.С. Шлях українських компаній на Варшавську фондову біржу через Кіпр, Люксембург, Нідерланди. Стратегії та тренди економічного розвитку країн під впливом інновацій (24 січня 2018 р., Київ). Київ: НаУКМА, 2018. С. 23–24.